

CATÀLEG DELS OCELLS DE LA BAIXA SEGARRA

per Martí Sendra Auberni

DEDICATÒRIA:

*M'agrada saber molt d'ocells,
no per res,
només per a tu*

Aquest catàleg és una obra ben senzilla, ni molt menys definitiva. No és una obra científica sinó el treball d'un afeccionat a l'ornitologia, en la qual es recull la quantitat més aproximada d'ocells que podem veure o s'han vist a través de totes les estacions de l'any i durant anys enrera; i que s'haurà de perfeccionar o es podrà perfeccionar més endavant. No es fa un examen minuciós de l'ocell sinó un tema general de costums.

La nostra zona és per sort poc industrialitzada, amb una població que oscil·la prop dels 3.300 habitants, i una extensió d'uns 250 km², i amb baixa densitat de població, que oscil·la entre 10 i 15 hab./km². Això per a les nostres espècies és un avantatge. No és una comarca gaire ben delimitada, ja que comprèn municipis de tres províncies, que estan sota la influència del nucli principal de Santa Coloma.

Tenim els rius Gaià i Corb, cadascun amb la seva conca i els seus torrents, com el torrent de Claret o el riu de Boix, i d'altres de més petits en els que podem veure als ocells que els agraden els llocs humits.

En les muntanyes de la serralada pre-litoral, amb el cim de Sant Miquel del Montclar i el cim del castell de Queralt, hi trobem els ocells que prefereixen els cingles, els roquissars i les pedreres.

Als boscos de pins i alzines hi trobarem espècies diferents d'ocells que viuen en ells o que hi passen part de la seva vida.

També a les garrigues, brolles, màquies, matolls, landes i altres herbassars acullen espècies concretes d'ocells.

Els conreus i l'hàbitat urbà i suburbà són biotips pobres en espècies, però també s'hi ha de comptar.

En la nostra zona estudiada, el llibre dels ocells nidificants de Catalunya i Andorra, de les quatre quadrícules que hi ha, la referent a Sta. Perpètua dona una estimació d'ocells nidificants de més de 80 espècies, i en les tres restants entre 60 i 79.

Cigonya blanca (*ciconia ciconia*) ocell migrador; accidental de pas. Una sola citació; se'n va aturar un exemplar a la tarda al campanar, el Pere Plaza en va fer una foto; l'endemà al matí va marxar. L'any passat el Galo en va fer una foto d'una parella en sortir de Rocafort de Queralt, segurament havien passat per la nostra comarca. Nidifiquen a Alemanya, Dinamarca, Països Baixos, França, Espanya i a Catalunya al Segrià, i des de fa poc als aiguamolls de l'Empordà; arriben entre febrer i març i retornen a les zones d'hivernada africana (Senegal, Mali, Níger, Nigeria i fins l'Àfrica central) de mig juliol a mig octubre; ho fan per l'estret de Gibraltar i es calcula que són unes 20.000 aus, s'agrupen en esbarts bastant nombrosos i esperen els corrents tèrmics per enlairar-se i creuar l'estret. S'alimenten de petits mamífers, granotes i insectes. No tenen diformisme sexual.

Ànec collverd (*anas platyrhynchos*) au sedentària i que a l'hivern rep individus d'Europa i Espanya; n'hi va haver unes quantes parelles a Sta. Perpètua; en temps de caça un caçador en portava un mascle i una femella morts i un altre caçador intentava caçar-ne més, no sé si va aconseguir-ho; els llocs on n'hi ha pocs hauria d'estar prohibida la seva caça. Hi poden haver individus en migració hivernal entre novembre i febrer; s'alimenten de vegetals durant la nit; tenen diformisme sexual; última citació una parella a les 6 tarda del dia 5 de gener 1993 prop de Bellprat.

Aligot vesper (*pernis apivorus*) migrant en pas nupcial entre darrers de febrer i primers de maig; en el pas post-nupcial de mig juliol a primers d'octubre, ho fan en grups nombrosos. Hiverna a Àfrica. No hi ha diformisme sexual.

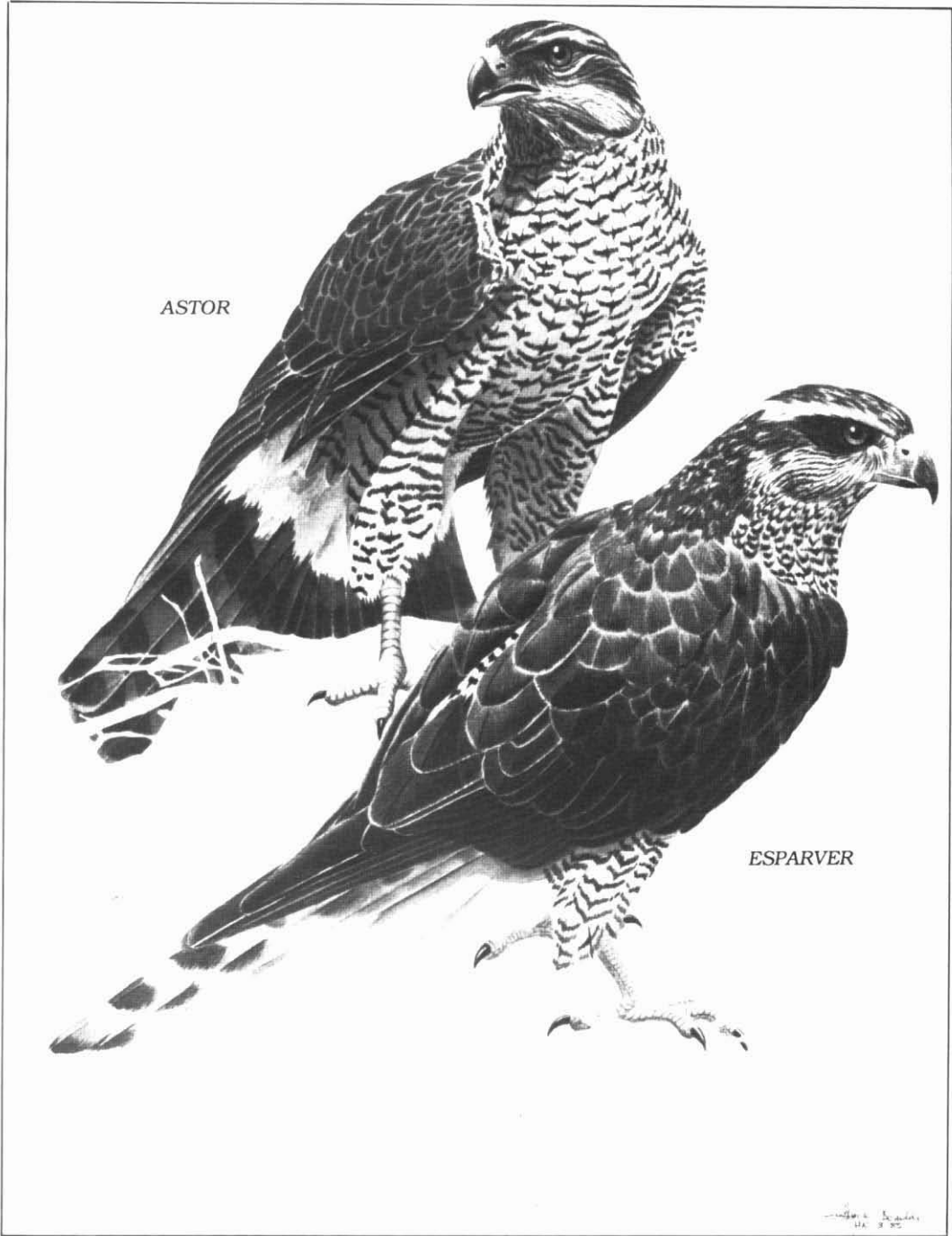
Milà negre (*milvus migrans*) migrant en pas nupcial pel mes de febrer, i el post-nupcial durant el mes d'agost; grups menys nombrosos i en vol planat. Hiverna a Àfrica. No hi ha diformisme sexual.

Aufrany (*neophron percnopterus*) migrador de pas, pel març en el prenupcial i pel setembre en el postnupcial. Una sola citació a Sta. Perpètua pel març del 1984. Hiverna a Àfrica. No hi ha diformisme sexual.

Voltor comú (*gyps fulvus*) migrador estival, en vols erràtics de les zones de cria. No hi ha diformisme sexual.

Àguila marcenca (*circaetus gallicus*) migrador estival i nidificadora rara; el pas prenupcial és entre febrer i març i en el postnupcial de mig agost i finals de setembre. Habita als arbratges no massa extensos amb espais oberts, on caça, com landes, pedregars que siguin tranquils fent l'"esperit sant". Fa el niu als arbres. S'alimenta de serps i llangardaixos. No hi ha diformisme sexual

Esparver cendrós (*circus cyaneus*) migrador estival i nidificador, en el pas prenupcial entre finals de març i primers de maig i en post-nupcial entre setembre i mig octubre. Espècie en regressió ja que nidifica entre els cultius de cereals i ara com que se sega més aviat molts pollets moren aixafats per les recol·lectores. Hi ha

ASTOR

ESPARVER

Illustration by
H. A. S. 1902

diformisme sexual.

Aligot calçat (*buteo lagopus*) migrador hivernant de pas. No hi ha diformisme sexual.

Astor (*accipiter gentilis*) sedentari i nidificant; habita als boscos de muntanya mitjana; rapinyaire forestal; cada parella ocupa un territori tot l'any. Els nius són arranats cada any i de dimensions considerables, però també en té d'alternatius; el seu vol és molt àgil i ràpid però també es remunta; els incendis forestals influeixen negativament en l'espècie; passa desapercebut, només es detecta la seva presència pels esplosions d'aus que són la seva alimentació; només viu en parella en temps de reproducció, la resta de l'any viu en solitari; al temps de reproducció el mascle vola el seu territori en vol nupcial enlairant-se i després baixant en picat; el mascle és més petit que la femella.

Esparver (*accipiter nisus*) sedentari i nidificant, també pot haver-hi hivernants del centre d'Europa que arriben entre setembre i octubre i marxen entre març i abril; habita als boscos; cada any fa el niu nou. És el més petit dels astors, s'alimenta d'ocells més petits: sits, mallerengues, pinsans. Els gaigs i les garses el detecten perquè quan el veuen criden molt. El mascle és més petit que la femella.

Aligot (*buteo buteo*) sedentari i nidificant; nia als arbres; la seva població és estable; té el costum de posar-se als pals de telèfon. Habita en els petits boscos i conreus. El seu vol pot ser directe o planejant i es remunta fent cercles tot emetent crits miolants; s'alimenta de rosegadors, talps, llangardaixos i ocells novells; fa vols nupcials. Si una àguila passa pel seu territori l'ataca fent-la marxar encara que l'àguila només esquiva els seus atacs, sense atacar ella. La temporada passada es va comentar que un guarda jurat va fer malbé un niu d'aligots; serà possible que sigui veritat?. No hi ha diformisme sexual.

Àguila daurada (*aquila crysaetos*) au sedentària; fa el niu i viu en cingleres lluny de la presència humana i en muntanyes solitàries; es pot veure en vols erràtics dels llocs on cria. No tenen diformisme sexual. L'última citació: 1 gener del 1993, un exemplar molestat per dos aligots direcció sud, als volts del migdia.

Àguila calçada (*hieratus pennatus*) migrador de pas entre abril i juny en el pas pre-nupcial i entre setembre i octubre en el pas postnupcial. No hi ha diformisme sexual.

Àguila cuabarrada (*hieratus fasciatus*) anomenada àguila perdiuera. Sedentària i nidificant. Fa el niu en cingleres aïllades que cada any arranja; població estable; s'alimenta de perdius, conills, tudons i xixelles. No hi ha diformisme sexual.

Xoriguer comú (*falco tinnunculus*) nidificador i sedentari; s'adapta a qualsevol tipus d'hàbitat sobretot en zones obertes on pot caçar. Nia als forats i esquerdes o

en edificis vells. Té el costum de parar-se als pals i fils telefònics; s'alimenta de ratolins, escarbats, petits mamífers i insectes. El seu vol és ràpid i té el costum de mantenir-se quiet a l'aire només movent les ales, que se'n diu fer l'esperit sant. Hi ha diformisme sexual.

Xoriguer petit (*falco naumani*) migrador de pas, pel març en el vol pre-nupcial i pel setembre en pas postnupcial.

Esmerla (*falco columbaris*) migrant hivernant de pas. Hi ha diformisme sexual.

Falcó mostatxut (*falco subuteo*) migrador de pas, en el prenupcial per l'abril i en el de tardor per l'octubre. No hi ha diformisme sexual.

Falcó pelegrí (*falco peregrinus*) escassíssim i en regressió; sedentari i nidificant; i també com a migrador; viu en cingles i roquissars. No hi ha diformisme sexual.

Perdiu roja (*lectoris rufa*) ocell sedentari i nidificant; viu a les garrigues, vessants pedregosos i als conreus, viu en ramats i és molt prolífica. S'alimenta de llavors i parts verdes de les plantes; no tenen diformisme sexual.

Guatlla (*coturnix coturnix*) nidificant estival escassa i en regressió. Nidifica als conreus de cereals i en vegetació baixa; arriba per l'abril i març i marxa a Àfrica a finals d'agost o primers de setembre; el seu plomatge la fa passar desapercibuda posada a terra. Segons com viu en poligamia; s'alimenta de llavors d'herba dolenta i a l'estiu també menja insectes. Té molt poc diformisme sexual.

Rascló (*rallus aquaticus*) sedentari i nidificant i a l'hivern arriben entre setembre-octubre exemplars de la resta d'Europa i marxen pel febrer; habita als rius i embassaments d'aigües tranquil·les i cobertura vegetal espessa; és difícil de veure; s'alimenta d'insectes i, a la tardor, de llavors i parts verdes de les plantes. No té diformisme sexual.

Polla d'aigua (*gallinula chloropus*) sedentària i nidificant, a l'hivern arriben aus del nord d'Europa que fan les migracions de nit, i a la primavera se'n tornen als llocs de nidificació. Viu en les aigües tranquil·les dels rius amb vegetació aquàtica; fa dues postes anuals. S'alimenta d'insectes aquàtics, llavors i parts verdes de les plantes. No té diformisme sexual.

Fredaluga (*vanellus vanellus*) hivernant de pas, van en grups més o menys nombrosos cercant menjar als conreus; com més fred fa més quantitat se'n veuen; entre febrer i març tornen als llocs de nidificació. Un esbart prop del gorg de la farrera i un altre en sortir de Sta. Coloma a la dreta. S'alimenta d'insectes, aranyes i cucs. No té diformisme sexual.

Becada (*scolopax rusticola*) ocell hivernant de pas, vénen del centre i nord d'Europa entre setembre i octubre i marxen entre març i abril; és molt escrupulosa

i silenciosa. Habita als boscos de fulla caduca amb sol i humitat. No té diformisme sexual.

Gavina vulgar (*larus sidifindus*) excepcional de pas, una sola citació d'un ocell al campanar de Sta. Coloma provocant gran aldarull entre els coloms. No té diformisme sexual.

Xixella (*columba oenas*) Nidificadora i sedentària; també passa en migració entre setembre-octubre i pel març. És de tamany més petit que el tudó i habita al bosc; fa el niu en forats en preferència als cingles i talussos o bé als arbres; no té blanc a les ales ni al coll. No té diformisme sexual.

Tudó (*columba palumbus*) nidificadora i sedentària; és bastant abundant, nia exclusivament als arbres; augmenta el seu nombre a la tardor amb el pas d'individus en migració entre setembre-octubre i pel febrer-març; fa dues postes anuals. Mengem llavors, llimacs i cucs; té taques blanques a les ales i al coll. No hi ha diformisme sexual.

Tórtora (*streptopelia turtus*) migrador estival i nidificant; cria als boscos, en un niu molt senzill i fa dues niades l'any; està en regressió degut a la cacera i a l'eliminació dels llocs on nidificava com són petits boscos; arriba per l'abril-maig i marxa per l'agost-setembre; s'alimenta de llavors; no té diformisme sexual.

Cucut reial (*clamator glandarius*) nidificador estival i cada vegada més escàs perquè hi ha poques garses, i és en el seu niu on pon els ous i deixa que les garses incobin i alimentin els seus descendents, però no expulsen els de les garses i creixen junts; està en regressió degut als insecticides. Habita als límits del bosc; s'alimenta d'invertebrats. No té diformisme sexual.

Cucut (*cuculus canorus*) estival, niador i en migració; està més estés que l'altre cucut; pon els ous en diferents nius d'ocells insectívors imitant els seus ous; l'intrús així que neix foragita els ous o els pollets dels autèntics pares i es queda ell sol al niu, sense que facin res per evitar-ho i l'alimenten com si fos fill seu. Se sent la seva monòtona veu a les vores dels boscos. Arriben per l'abril i marxen per l'agost al sud d'Àfrica, les femelles i els joves ho fan pel setembre. Tenen diformisme sexual.

Òliba (*tito alba*) rapinyaire nocturn sedentari i nidificant, típic dels ambients urbans i rurals; a Sta. Coloma es pot sentir el seu crit esglaiador a la placeta del portal i a la plaça major o al portalet. S'alimenta principalment de rosegadors que menja sencers i després vomita les parts no comestibles en forma d'egragopiles (unes dues diàries). És un ocell protegit com tots els rapinyaires i no es pot caçar ni molt menys matar. Manté la població estable. No té diformisme sexual.

Xot (*otus scops*) estival i petit nidificador, habita també prop de les construccions humanes on fa els nius; és insectívor però també menja algun micromamífer; és

fàcil de detectar per l'estiu quan canta el seu crit monòton i lúgubre; arriben per l'abril i marxen per l'agost-setembre a hivernar a l'Àfrica central. No té diformisme sexual.

Duc (*bubo bubo*) rapinyaire nocturn, sedentari i nidificant; és el més gran d'Europa; és més corrent del que sembla degut al seu hàbitat nocturn i que fa el niu en serralades i en cingles; no el molesta massa la presència humana. L'estiu passat vam localitzar un niu amb tres polls un dels quals, més tard, va morir, aquest any en tenim tres parelles més localitzades, però no l'hem trobat el niu. S'alimenta de rates i conills i algun rapinyaire nocturn més petit. No té diformisme sexual.

Mussol comú (*athene noctua*) rapinyaire nocturn sedentari i nidificant; ocupa qualsevol hàbitat i es pot veure sovint durant el dia als fils telefònics o damunt les teulades de les barraques dels pagesos; però quan es més actiu és a la matinada i a les postes de sol; s'alimenta d'insectes i rosegadors i caça a la vora de les carreteres on alguns moren aixafats pels cotxes; fa el niu en construccions humanes sota les teules o en forats a les parets. No té diformisme sexual.

Gamarús (*strix aluco*) nidificant i sedentari; típic habitant dels boscos, i deixa sentir el seu crit a les nits de primavera, cria als forats dels arbres i s'alimenta de rosegadors, petites aus i granotes que caça sempre de nit; està en regressió degut a la desaparició dels boscos. Les parelles són estables tot l'any. No té diformisme sexual.

Mussol banyut (*asio otus*) nidificant, sedentari i molt escàs. Teníem un niu controlat l'any 1990 amb tres pollets, però ara fa dos anys que no hi nia, encara que aquest any passat li vam posar tres nius nous propers al primer; se'l pot veure quan fa els vols nupcials; s'alimenta de petits mamífers, aus i insectes; a l'hivern es reuneixen en grups per dormir. No té diformisme sexual.

Enganyapastors (*caprimugus europaeus*) nidificant i estival de costums nocturnes; arriba pel maig i marxa per l'octubre; s'alimenta d'insectes que caça per la nit volant amb la boca oberta que la té molt gran, ho fa prop de les carreteres i algun mor en xocar contra els cotxes; fa vols nupcials, posa els seus ous a terra i fa dues postes a l'any. Preferix la muntanya. No té diformisme sexual.

Siboc (*caprimulgus ruficollis*) nidificant i estival; morfològicament semblant a l'enganyapastors però prefereix els conreus oberts, les planes i les vinyes. No té diformisme sexual.

Falciot (*apus apus*) estival, nidificant i abundant; arriba per l'abril i marxa a primers de setembre; fa el niu als forats dels edificis, entre les pedres; abans de ser arranjat el campanar hi nidificava, però ara ha hagut de buscar nous edificis on fer-ho. Es pot dir que viu a l'aire ja que només les femelles reposen al temps de cria, però els mascles no ho fan mai ja que àdhuc dormen a l'aire, en apropar-se el vespre

s'enlairen molt alts i mentre baixen van dormint; a les tardes d'estiu fan molts crits empaïtant-se en cercle. Si cauen a terra no poden enlairar-se degut a la llargada de les seves ales, només cal agafar-los i llançar-los a l'aire i ja volen. No té diformisme sexual.

Ballester (apus melva) estival i nidificant; arriben pel març i l'abril, i marxen entre la segona quinzena de setembre i tot l'octubre; nien en colònies a les esquerdes de les cingleres. No té diformisme sexual.

Blauet (alcedo atthis) sedentari i nidificant molt escàs; habita i nidifica als rius nets, a l'hivern és migrant en petits desplaçaments. És molt amagadís i passa força desapercbut. Viu en solitari fins el febrer que és quan es formen les parelles; fa el niu a les vores dels rius en talussos arenosos on excava una galeria horitzontal amb el seu bec. No hi ha diformisme sexual.

Abellerol (merops apiaster) estival i nidificant, arriba per l'abril i marxa per l'agost-setembre; a Catalunya està en expansió. És una au protegida per la llei encara que els apicultors la maten per defensar els seus ruscs, ja que s'alimenten principalment d'abelles; nidifiquen i viuen en colònies; fan el niu en talussos argilosos; també es col.loquen als fils telefònics; s'alimenten de peixos i insectes; fan dues niades l'any. No hi ha diformisme sexual.

Gaig blau (coracias garrulus) estival i nidificador, arriba a finals d'abril començaments de maig i a finals d'agost inicia la migració als llocs d'hivernatge al sud d'Àfrica. Habita als llocs oberts; s'alimenta d'insectes (llagostos principalment) que caça des d'atalaies o pals d'electra; fa el niu en talussos arenosos o als arbres. No hi ha diformisme sexual.

Puput (Upupa epops) estival i nidificadora, encara que algunes resten en llocs calents, acostumen a arribar molt aviat entre gener o febrer i tornen a l'Àfrica tropical pel juliol-agost; fan dues postes anuals; el seu hàbitat són els camps de conreu i límits del bosc, horts, jardins i parcs; s'alimenta d'insectes que cerca a terra amb el seu llarg bec; la glàndula uropigial emet una secreció molt pudenta, la utilitza per defensar-se; té una cresta al cap. No té diformisme sexual.

Colltort (jynx torquilla) estival migrant i nidificador transaharià, solitari i nocturn; arriba pel març i retorna pel setembre-octubre; fa dues postes anuals; ocupa arbredes, límits dels boscos, camps de conreus, jardins i parcs; fa el niu en forats naturals o en nius de pigots. Tant canta el mascle com la femella. Espècie difícil de veure pel seu petit tamany, pels seus costums i pel mimetisme del seu plomatge; és escàs, depenent de l'any n'hi ha més quantitat. Per defensar-se imiten el soroll de les serps i estarrufen les plomes. No té diformisme sexual.

Pigot verd (picus viridis) sedentari i nidificador; ocell típic dels conreus i boscos de la plana; és abundant i viu en qualsevol mena d'hàbitat on hi hagi arbres,

s'alimenta d'insectes que cerca entre els arbres morts que treu amb la seva llarga i enganxosa llengua. És una au protegida per la llei. Té molt poc diformisme sexual (una bigotera carmesí).

Pigot garser gros (*dendrocopus major*) sedentari i nidificant; és una au eminentment forestal; s'alimenta de llavors de pi, es detecta la seva presència pels 'tallers' on col.loca les pinyes per treure'ls les llavors; nien als forats que fan als arbres. Hi ha diformisme sexual (una taca carmesí al cap).

Pigot garser petit (*dendrocopus minor*) sedentari i nidificant; escassíssim i molt local; viu en boscos, parcs, jardins, horts i en vegetació propera a l'aigua, voleja a les rames més altes dels arbres, s'alimenta d'insectes i a l'hivern de llavors; fa el niu en troncs d'arbres podrits. És el més petit dels pigots (com un pardal); una sola citació. Hi ha molt poc diformisme sexual (una taca carmesí al cap).

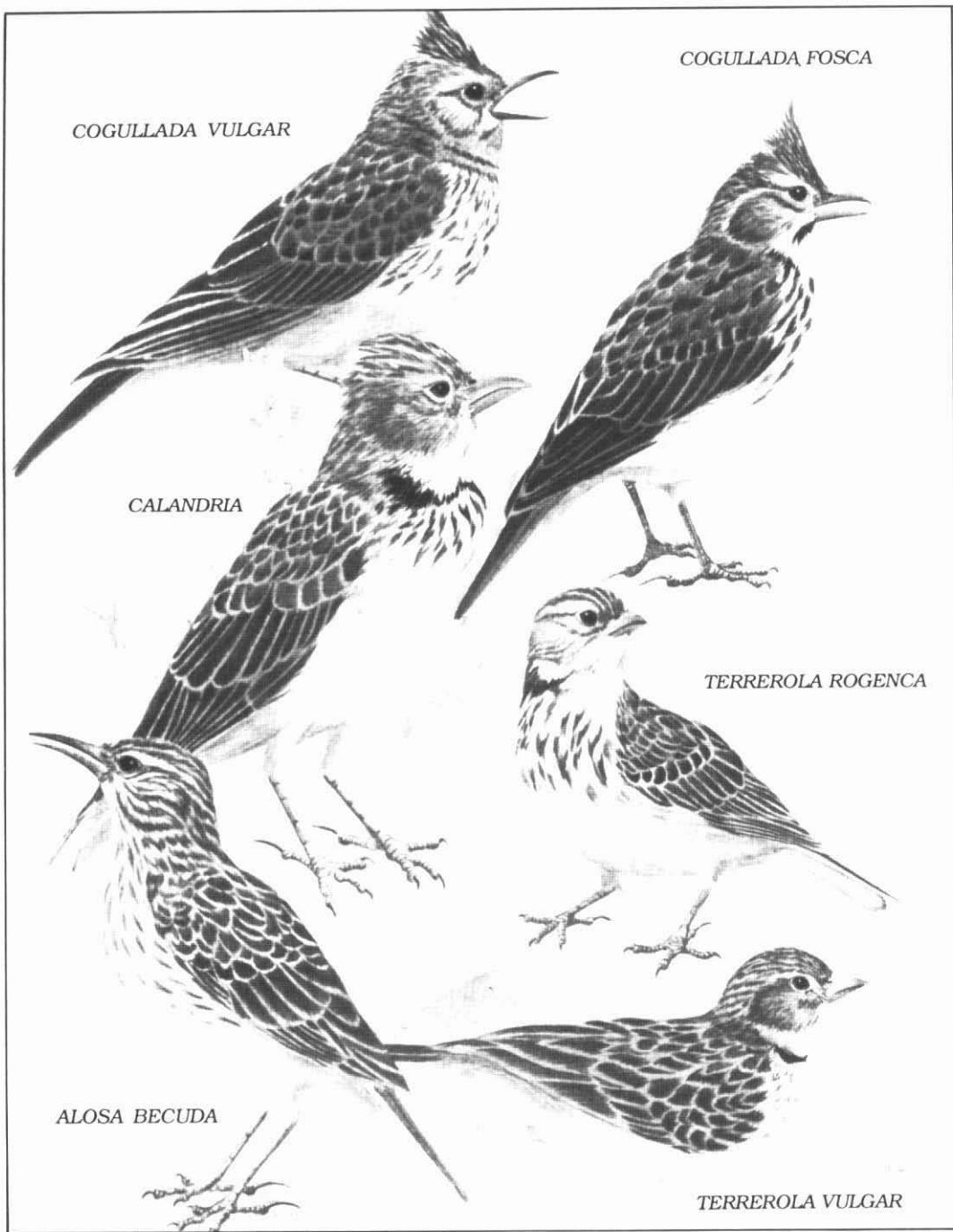
Terrerola vulgar (*calandrela brachydactyla*) nidificadora i estival, habita als conreus de cereals i zones seques i vegetació baixa; té el vol ondulat, ocell fàcil de detectar ja que contínuament canta. Arriba per l'abril i marxa pel setembre al nord d'Àfrica; fa el niu a terra; a vegades viuen en petits grups; fa dues niades l'any. S'alimenta d'insectes, però després de la cria les llavors són la seva principal font d'aliments. No hi ha diformisme sexual.

Cogullada vulgar (*galenda cristata*) sedentària i nidificant però fa desplaçaments postnupcials; viu en zones àrides, a les planes i conreus de secà; són aus fàcils de veure i de sentir, ja que acostuma a estar a les vores de les carreteres i a l'hivern prop de les cases. Nia a terra, i ho fa dues vegades l'any; té una cresta, bec llarg i lleugerament corbat; s'alimenta d'insectes, cucs, llavors i parts verdes de les plantes. No té diformisme sexual.

Cogullada fosca (*galerida theklae*) sedentari i nidificant; ocupa zones pedregoses amb pendents i arbusts, brolles, erms, i zones estepàrides; molt difícil de distingir de la cogullada vulgar; nia a terra. No té diformisme sexual.

Cotoliu (*lullula arborea*) sedentària i nidificant; a l'hivern la població indígena es veu reforçada per exemplars centre-europeus que arriben en migració pel novembre i marxen al març; és l'únic alaudit que canta posat en un lloc enlairat, normalment arbres; s'eleva remuntant-se en àmplies línies espirals mentre canta i després es deixa caure amb les ales plegades quasi fins a terra; també canta a més del dia per la nit; fa dues postes i nidifica a terra. S'alimenta d'insectes, llavors, i parts verdes de les plantes. No té diformisme sexual.

Alosa vulgar (*alauda arvensis*) sedentària i nidificant, a l'hivern hi ha exemplars degut a la migració vinguts del centre d'Europa; arriben pel novembre i marxen pel febrer-març; nia a terra en un lloc lleugerament descobert i poc protegit. Resulta fàcil de detectar pel seu cant, només canta en vol; té una cresta molt petita; camina

COGULLADA VULGAR

COGULLADA FOSCA

CALANDRIA

TERREROLA ROGENCA

ALOSA BECUDA

TERREROLA VULGAR

un xic agupida; de vol potent i ondulat alternant períodes de batre les ales i llançament amb les ales plegades; remunta mentre canta; s'alimenta d'insectes i llavors; defensa el seu territori amb molta agressivitat. No té diformisme sexual.

Roquerol (*ptynonoprogne rupestris*) nidificador i sedentari; nidifica als cingles i roquissars en colònies. S'alimenta d'insectes; també hi és en migració entre abril i març, i per l'octubre. No té diformisme sexual.

Oreneta vulgar (*hirundo rustica*) és la més popular de les orenetes, però no la més abundant; estival i nidificadora, ocupa els ambients rurals; arriba d'Àfrica equatorial pel març, als volts de Sant Josep i marxa entre setembre o octubre; s'alimenta d'insectes voladors, fa el niu a l'interior dels edificis, sobre tot golfes de masies i cases deshabitades, i té forma de cassoleta; fa dues o tres niades l'any. No té diformisme sexual.

Oreneta culblanc (*deijichon urbica*) estival i nidificadora; arriba d'Àfrica una mica més tard, finals de març primers d'abril. Fa el niu a recer de la pluja i del malt temps, sota les volades de les cornises o els balcons de les cases habitades, a vegades el fa en colònies de molts individus. Fa dues postes l'any. S'alimenta d'insectes voladors; també hi passen exemplars en migració. No té diformisme sexual.

Titella (*anthus pratensis*) hivernant molt corrent i migrador; acostumen a passar pel setembre i pel març; és comuna als conreus i les zones obertes de vegetació baixa, cerca llavors a terra per alimentar-se. No té diformisme sexual.

Trobat (*anthus campestris*) nidificant i estival, també es pot veure en les dues migracions; hiverna a Àfrica; acostuma a arribar per l'abril i marxa entre setembre i octubre; és troba en espais oberts i amplis, secs o assoleiats; amb vegetació baixa i als conreus de secà. Fàcil de detectar pel seu cant característic. S'alimenta d'insectes; fa el niu a terra. No té diformisme sexual.

Cuereta groga (*motacilla flava*) ocell estival nidificant i migrant; hiverna a l'Àfrica tropical; arriba entre març i abril, i marxa pel setembre. Fa dues postes anyals; ocupa superfícies planes i obertes amb vegetació fresca i humida prop dels rius i llacs; nia a terra; s'alimenta d'insectes, aranyes i cucs. No té diformisme sexual. Hi ha unes 20 subespècies.

Cuereta torrentera (*montacilla cinerea*) nidificant, sedentària i migrant; els migrants arriben per l'octubre i marxen pel febrer. Fa el niu a prop dels rius en mig de les pedres o als talussos; fa dues niades l'any; s'alimenta d'insectes i li agrada estar a prop dels ponts i torrents, però defuig de les aigües contaminades; de dia va individualment però de nit per dormir s'ajoca amb altres individus. No hi ha diformisme sexual.

Cuereta blanca (*montecilla alba*) sedentària i nidificant, popular i també

migrant; es pot trobar en tot tipus de terrenys, lluny de l'home o a prop seu, individual o per parelles, als camps la veiem seguint els tractors quan llauen la terra; s'alimenta d'insectes; fa el niu prop dels rius, als marges o entre pedres. Els migrants arriben del centre d'Europa al setembre-octubre i marxen a les zones de cria entre febrer i abril. No té diformisme sexual.

Merla d'aigua (*cinclus cinclus*) ocell molt escàs, nidificant i sedentari; viu als rius, rierols i torrents o estanys amb aigües sobretot netes i fresques; fa el niu en escletxes o forats o darrera salts d'aigua; passa molt desapercibuda; s'alimenta de larves d'insectes aquàtics, crustacis i petits mol.luscs que cerca sota l'aigua impulsant-se amb les ales. No té diformisme sexual.

Cargolet (*troglodytes troglodytes*) sedentari i nidificant, molt poc abundant com a migrant; viu al sotabosc espès amb bardisses i folgueres prop dels cursos d'aigua; fa dues postes anyals; el niu el construeix en els talussos i marges arran de terra; hi ha mascles que són polígams, els joves de la primera niada ajuden a donar menjar als de la segona; s'alimenten d'insectes, aranyes i petits mol.luscs. Canta per l'hivern. És una de les aus més petites d'Europa; la seva veu potent el fa detectable. No hi ha diformisme sexual.

Pardal de bardissa (*prunella modularis*) hivernant i migrador; s'alimenta d'insectes, habita als matollars on acostuma a passar tot el dia; arriba per l'octubre i marxa per l'abril al centre i nord d'Europa. Té alimentació mixta, per l'estiu menja insectes, aranyes i llimacs, i per l'hivern llavors i restes de vegetals. No té diformisme sexual.

Cercavores (*prunella collaris*) migrador molt escàs a l'hivern; arriben per l'octubre i marxen pel març. Habita zones rocalloses i penya-segats. No té diformisme sexual.

Cuaenlairat (*cercotrychas galactotes*) migrador molt escàs a l'estiu. Habita zones humides. No té diformisme sexual.

Rossinyol (*luscinia megarynchos*) migrador i nidificant, arriben per l'abril i marxen a l'Àfrica transahariana entre finals d'agost i setembre, fan el niu en zones molt diverses, jardins, parcs, bardisses i boscos però amb molta vegetació, el niu està a poca alçada de terra. L'estiu passat en niava una parella a la muralla, però en passar amb la màquina elèctrica per nivellar les fulles van fer malbé la niada, pot ser seria millor fer-ho en un altre temps, més aviat o més tard. S'alimenta d'insectes, és un ocell molt cantador tant de dia com de nit i el seu cant és el més bonic de tots. No té diformisme sexual.

Cotxa fumada (*phoenicurus allusos*) au sedentària i nidificant i també com a migrador hivernant, arriben d'Europa per l'octubre i marxen per l'abril; s'alimenta d'insectes. Nidifica en llocs rocosos i abruptes, a la part baixa de penya-segats i

cingles, també en edificis. Habita zones urbanes; fa dues niades l'any . Hi ha diformisme sexual.

Cotxa cuaroja (*phoenicurus phoenicurus*) au migradora de dos períodes, el primaveral entre març i maig, i el de tardor entre agost i octubre; és bastant escàs; habita als parcs, jardins, horts i conreus. S'alimenta d'insectes, aranyes, cucs i petits mol·luscs i, a l'estiu , fruits tous. Hi ha diformisme sexual.

Bitxac roguenc (*saxicola rullera*) migrador primaveral entre març i maig, i de tardor entre finals d'agost i octubre; hiverna a l'Àfrica transahariana; insectívor; habita en prats i conreus on hi hagi llocs per cantar i posar-s'hi, pedres o arbusts. Hi ha diformisme sexual.

Bitxac comú (*saxicola torquata*) sedentari, nidificant i migrador; s'alimenta d'insectes, aranyes o cucs que caça des d'una talaia que pot ser qualsevol matoll. Nidifica dues vegades l'any; fa el niu arran de terra entre el fenàs; ocell típic d'espais oberts, assoleiats i brolles; el pas primaveral entre febrer i març i el de tardor per l'octubre. Hi ha diformisme sexual.

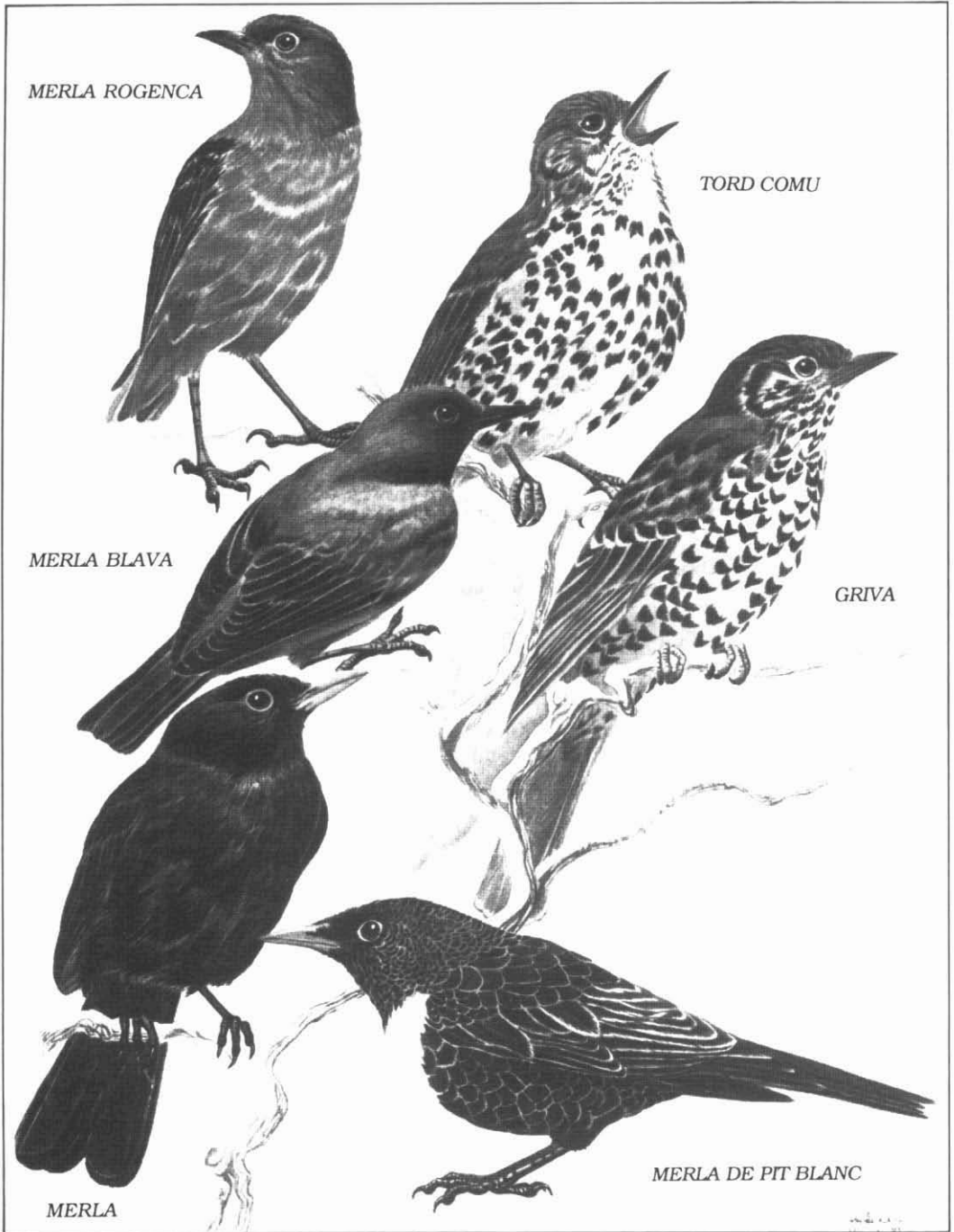
Còlit gris (*oenanthe oenanthe*) migrador en els dos passos; primaveral entre març i maig i de tardor entre setembre i octubre; hiverna a l'Àfrica; habita zones seques amb vegetació baixa, pedres des d'on fa de talaia; s'alimenta d'insectes, baies i cucs. El mascle té plomatge nupcial.

Còlit ros (*oenanthe hispanica*) estival i nidificant; arriba entre març i abril; també en passen en migració els que nidifiquen a Europa; i tornen als llocs d'hivernada, al Sagel, entre finals de juliol i agost; viu a les zones planes, conreus, horts, vinyes, garrofers i ametllers; nidifica a terra i cerca un punt per fer-li de talaia; colonitza fàcilment les zones cremades. Hi ha diformisme sexual. Els mascles són difomòrfics.

Pit-roig (*erithacus rubecula*) sedentari i nidificant; és una au molt coneguda per molta gent; també passa en migració entre febrer i abril en el pas primaveral, i en el pas de tardor entre setembre octubre; les no migradores fan dues postes anyals, no així les migrants; és un ocell de bosc i jardí de llocs humits. S'alimenta d'insectes; fa el niu en llocs espessos. No té diformisme sexual.

Merla roquera (*monticola saxilatis*) estival i nidificant; arriba entre abril i maig i retorna a l'Àfrica pel setembre; és un ocell de muntanya; habita vessants abruptes i assolellats amb vegetació baixa; nidifica en alguna cavitat rocosa. Hi ha diformisme sexual.

Merla blava (*monticola solitarius*) nidificant i sedentària, encara que per l'hivern fan curts i esporàdics desplaçaments; habita terrenys rupícoles, cingles, penya-segats i espadats; s'alimenta d'insectes; nidifica als marges entre pedres i

construccions abandonades. Hi ha diformisme sexual.

Merla de pit blanc (*turdus torquatus*) migrant i escàs, viu en boscos caducifolis i frescals. Hi ha diformisme sexual.

Merla (*turdus merula*) nidificant i sedentari, és un ocell popular conegut pel seu cant; el mascle té un color negre molt brillant, però és molt escandalós; també hi passen individus en migració cap Europa. Viu en llocs humits i ombrívols i en petits arbres; nidifica no gaire lluny de terra entre arbres, fa dues o tres postes anuals. Viu en parelles en un territori que defensa dels intrusos. S'alimenta d'insectes i cucs. Hi ha diformisme sexual.

Tord (*turdus philomenus*) és principalment un ocell hivernant provinent d'Europa; són molt erràtics; la població nidificant és molt escassa; només canta en període de reproducció des de la copa dels arbres; defensa molt el territori on viu; arriben pel setembre i marxen a finals de març i abril; ho fan de nit; s'alimenta a l'estiu d'insectes, aranyes i cucs, i a l'hivern de baies i fruits. No hi ha diformisme sexual.

Griva (*turdus viscivorus*) sedentària i nidificadora també en migració. Habita les vores i clarianes dels boscos i jardins de les poblacions; fa el niu als arbres a poca alçada de terra o bé en forats a les parets; fa dues postes anuals; en migració arriben per l'octubre-novembre i marxen a Europa entre febrer i març; s'alimenta de fruits silvestres, llavors o fruita. No hi ha diformisme sexual.

Tord ala-roig (*turdus iliacus*) migrador hivernant dels països escandinaus, arriba el novembre i marxa pel març; habita bosquets i boscos de ribera. Es fàcil de confondre amb el tord comú. No hi ha diformisme sexual.

Rossinyol bord (*cettia cetti*) sedentari i nidificant, canta i habita entre les brolles, arbusts, canyissos, vora dels marges de corrents d'aigua; situa el niu entre els matolls; hi ha migradors que arriben pel setembre i marxen per l'abril; té un cant molt potent cosa que el fa fàcilment detectable; fa dues postes anuals; s'alimenta d'insectes i petits invertebrats. No té diformisme sexual.

Trist (*cisticola jundicis*) sedentari i nidificant; viu en zones planes i obertes, hots, erms, fenassals, cultius de cereals i arrossars; és un ocell molt sensible al fred, cosa que fa que marxi si en fa, encara que sigui poc; s'alimenta d'insectes; fa dues postes anuals. No hi ha diformisme sexual.

Balquer (*acrocephalus arundinaceus*) estival i nidificador, arriba de les terres transaharianes a l'abril, i marxa per l'octubre; habita entre els canyissos; és un ocell molt cridaner i fàcil d'observar; fa el niu en els canyissos més alts. No hi ha diformisme sexual.

Bosqueta vulgar (*hippolais polyglota*) estival, nidificadora i migradora en els dos passos; arriben d'Àfrica a finals d'abril primers de maig, i marxen a finals d'agost primers de setembre; habita en tot tipus de matolls si nó son molt baixos, en ambients secs i assoleiats; ocell típic de les bardisses que voregen els camins i carreteres. Fa el niu ben amagat als esbarzers i brolles a poca alçada ; es pot veure cantant en una branca despullada o a la part alta d'un arbust. Hi ha dues sub-espècies: una varietat groga i una de més blanca i fa possible la confusió amb altres bosquetes; s'alimenta d'insectes. No hi ha diformisme sexual.

Bosqueta pàl·lida (*hipolais pal.lida*) ocell migrant molt difícil d'identificar ja que és pot confrondre amb la bosqueta vulgar. No hi ha diformisme sexual.

Tallareta cuallarga (*sylvia undata*) sedentària, nidificadora i migrant; a l'hivern arriben individus procedents d'Europa; habita les zones planes i assolellades amb matollars, camps i cultius abandonats, bardisses i marges; és pot detectar pel seu cant. Hi ha diformisme sexual.

Tallarol de garriga (*sylvia cantillans*) estival i nidificador, migrant en els dos passos: el de primavera entre març i maig, i el de tardor entre agost i setembre; hiverna a l'Àfrica. Habita a les brolles, garrigues, formacions arbòries baixes i seques. Pot fer una o dues postes a l'any; s'alimenta d'insectes. Hi ha diformisme sexual.

Tallarol cap-negre (*sylvia melanocephala*) sedentari i nidificant i molt comú; fa dues postes anyals. Si on viu fa molt de fred fa petits desplaçaments a zones menys fredes. Viu a les màquies i matollars, interior de boscos, també és comú a les brosses, parcs i jardins fins al medi urbà o sub-urbà; el seu cant i al seva veu són inconfusibles. S'alimenta d'insectes i aranyes en el període de reproducció , i després hi afegeix baies i fruits diversos. Hi ha diformisme sexual.

Tallarol emmascarat (*sylvia hortensis*) migrador estival i nidificant, arriben entre abril i maig i marxen entre juliol i setembre; viu en boscos joves i també en màquies; fàcil d'escoltar i difícil de veure; s'alimenta d'insectes, baies i fruits. No hi ha diformisme sexual.

Tallareta vulgar (*sylvia communis*) és un ocell estiuenc migrant i nidificador; arriba entre finals de març i maig, primer ho fan els mascles, i marxa a l'Àfrica equatorial a finals d'agost fins l'octubre; viu als marges amb arbusts i bardisses, clarianes del bosc i llocs assolellats; és coneix per la seva veu típica. Fa dues niades l'any. Hi ha diformisme sexual.

Tallarol gros (*sylvia borin*) estival nidificador i migrant; en migració podem veure'l per l'abril en el pas primaveral i pel setembre en el pas de tardor; hiverna al sud del Sahara; nidifica en llocs humits i frescals, té com a veïns el rossinyol i el

tallarol de càsquet, és molt difícil de veure; és visitant comú d'horts i fruiters, en especial figueres. No hi ha diformisme sexual.

Tallarol de casquet (*sylvia atricapilla*) sedentari i nidificant, a les contrades més fredes fa petits desplaçaments a llocs més temperats; a l'hivern es fa notòria la presència d'exemplars de més enllà dels Pirineus; per niar escull els boscos de coníferes, bardisses humides, arbres de ribera, horts i jardins; s'alimenta d'insectes a l'estiu, i de llavors d'heura i figues a l'hivern; no és un ocell difícil de veure; no es fa amagadís, la seva veu i el seu cant són característics. Té diformisme sexual.

Mosquiter pàl·lid (*phylloscopus bonelli*) estival nidificador i migrant; molt difícil de veure però fàcil de detectar pel seu cant. Nidifica a qualsevol bosc espès, vores de camins, clarianes i fagedes; arriba pel març i marxa pel setembre a l'Àfrica transahariana; té un cant molt potent i típic; el niu és cobert i té un orifici lateral d'entrada. No hi ha diformisme sexual.

Mosquiter xiulaire (*phylloscopus sibilatrix*) migrador de pas; en el prenupcial entre finals de març primers d'abril, i el post nupcial d'agost a octubre. No hi ha diformisme sexual.

Mosquiter groc petit (*phylloscopus collylita*) sedentari nidificador i migrant hivernant d'exemplars del centre d'Europa del setembre fins l'abril. Viu en boscos i aiguamolls, especialment rius i torrents; nidifica als boscos frescals i espessos. No té diformisme sexual.

Mosquiter groc gros (*phylloscopus trochilus*) migrador de pas de les àrees de cria europees als quarters d'hivernada al sud del sahara; en el pas primaveral entre abril i maig i en el de tardor de mig agost a primers d'octubre. No té diformisme sexual.

Reietó (*regulus regulus*) migrador hivernant de pas, arriben pel setembre-novembre i marxen per l'abril-maig; és l'ocell més petit de la nostra avifauna juntament amb el bruell; és un ocell de bosc on es pot veure saltant de branca en branca acompanyat de mallerengues i bruells. No té diformisme sexual.

Bruel (*regulus ignicapilus*) sedentari, nidificant i hivernant migrador; és molt semblant al reietó quant a la forma, al colorit i els costums; els migrants arriben pel setembre-octubre i marxen pel març; ocell típicament forestal; instal·la els nius a les branques dels arbres, pins o alzines; les repoblacions de pi blanca afavoreixen la seva expansió. No té diformisme sexual.

Papamosques gris (*muscipapa striata*) migradora estival i nidificant; acostuma a arribar a començaments de maig i marxen a partir del mes d'agost fins l'octubre més enllà del sahara; fan dues postes anuals; aquesta espècie ocupa qualsevol tipus

d'hàbitat excepte l'alta muntanya; li agrada col·locar-se en talaies com cables o pals de telèfon des d'on espera passar els insectes per caçar-los. El niu el col·loca en qualsevol lloc mínimament protegit. No hi ha diformisme sexual.

Mastegatxex (*fidecula hypoleuca*) migradora, en el pas primaveral entre abril i maig, i en el pas de tardor des d'agost fins a octubre. Es deixa veure fàcilment. Hi ha diformisme sexual.

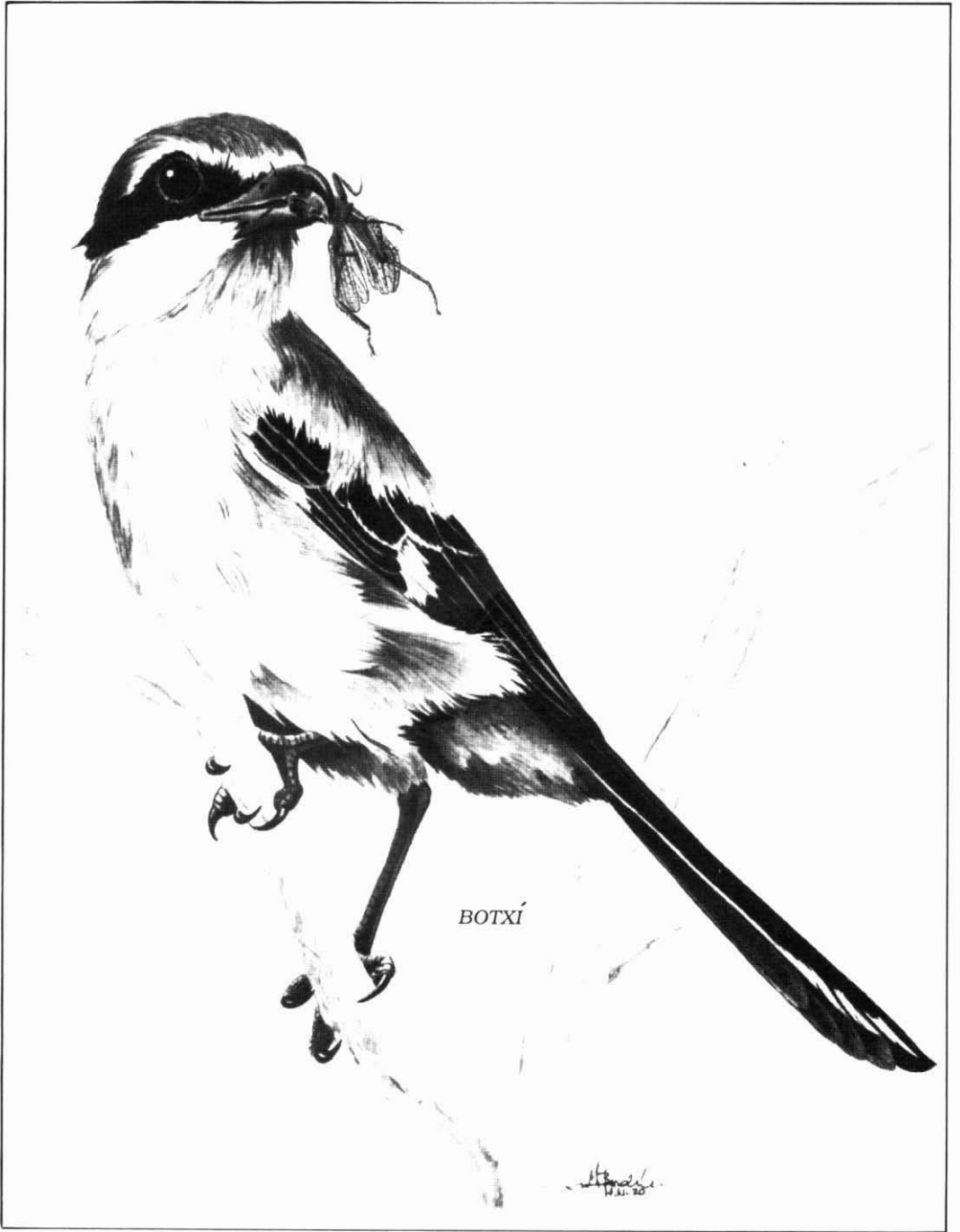
Mallerenga cuallarga (*aegithalos caudatus*) sedentària i nidificant, fa petits desplaçaments fora del temps de nidificar juntament amb respinells, bruels, i altres mallerengues; és una espècia forestal i viu en boscos i arbredes properes als rius; el niu té forma ovoide i un forat lateral d'entrada, i el comença a fer molt aviat, pel febrer; parelles que han perdut la niada o exemplars desaparellats ajuden les altres parelles a pujar els petits; és desplaçen en esbarts de 6 a 12 exemplars i tenen un territori per deambular d'uns 250 o 300 mts. de ràdi. En temps de molt fred i per evitar morir dormen junts donant-se calor els uns als altres; té un cant molt apagat. No té diformisme sexual.

Mallerenga emplomallada (*parus cristatus*) sedentària i nidificant i per l'hivern fa desplaçaments erràtics; habita als boscos de pi roig; fa el niu pel març, en arbres vells al mig del bosc o en forats naturals o caixes-nius; acostuma a fer dues cries l'any; és de costums amagadissos; a l'hivern fa estols amb altres pàrids o raspinells, protegint el seu territori; emmagatzema llavors i insectes. No té diformisme sexual.

Mallerenga petita (*parus ater*) sedentària i nidificant, i a l'hivern fa desplaçaments erràtics; habita als boscos de coníferes (pi roig, pinassa, pinastre i pi negre); fàcil de descobrir pel seu cant, formen grups familiars que viuen molt temps junts; és una au molt beneficiosa perquè menja la processonària del pi. No té diformisme sexual.

Mallerenga blava (*parus caeruleus*) sedentària i nidificadora i fora l'època de la cria s'observen exemplars en migració erràtica amb altres mallerengues; cria per l'abril i fa dues postes a l'any; prefereix les rouredes als pinars; fa el niu en forats d'arbres, marges o nius artificials. No té diformisme sexual.

Mallerenga carbonera (*parus major*) sedentària nidificant i migradora d'exemplars transpirinencs entre setembre i febrer; és una espècie forestal d'arbres caducifocils; cerca el menjar més a prop de terra; fa el niu en qualsevol tipus de forat; la reproducció té lloc entre març i juliol; els adults defensen molt el territori on nidifiquen; els estols hivernants estan formats per la parella i quatre o cinc joves que poden ser fills seus o no; deambulen prop d'un nucli central i tenen un preterritori que comparteixen amb altres grups veïns; en el temps de la reproducció la parella es separa dels joves i aquests també formen la seva parella amb el seu territori de nidificació, si un exemplar adult es mor és reemplaçat per un jove del mateix estol. Fa dues postes anyals; s'alimenta d'insectes que troba als arbres. Té molt poc diformisme sexual.

Pela-roques (*tichodroma muraria*) migrant hivernal escàs; habita en cingles i roquissars. No té diformisme sexual.

Raspinell comú (*certhia brachydactyla*) sedentari i nidificant a l'hivern és desplaça amb pàrids en migracions erràtiques; habita en arbres, conreus i boscos; nidifica als troncs dels arbres a poca alçada de terra. No té diformisme sexual.

Teixidor (*remiz pendulinus*) sedentari i nidificant, espècie pròpia de boscos de ribera, canyissars, regadiu amb canals i xopores; fabrica els seus nius de forma molt característica. No té diformisme sexual.

Oriol (*oriolus oriolus*) migrador estival i nidificant, i també de pas dels exemplars que nidifiquen a Europa; en el pas pre-nupcial és més important que en el de tardor; primer arriben els mascles per l'abril i marxen a primers d'agost i per tot el setembre, a passar l'hivern a Àfrica occidental i al sud del Sahara; habita als boscos de ribera, pollancre, salsedes, parcs, vora de rieres; es molt difícil de veure perquè s'amaga dins els arbres; el niu també el fa amagat i a una alçada considerable penjat entre les branques; el seu cant sonor és fàcil de reconèixer. Té diformisme sexual.

Botxí (*lanius excubitor*) sedentari i nidificant; cria en les vores dels boscos, matollars; a l'hivern es separen les parelles per no competir pel menjar i es pot veure prop dels horts on hi ha rosegadors i insectes; també hi ha hivernants d'exemplars d'Europa; les parelles és tornen a retrobar pel març; és esquerp amb l'home. És col.loca en talaies per caçar. No té diformisme sexual.

Capsigrany (*lanius senator*) migrador estival i nidificant, passen en migració exemplars que nidifiquen a Europa; l'arribada és produeix entre abril i maig, la tornada la inicien els adults a la primera quinzena d'agost, dels joves encara se'n veuen pel setembre. Habita en arbres dispersos entre conreus, ametllers i límits del bosc, bardisses, matollars i àdhuc jardins, però en la dispersió post-nupcial és veuen en altres llocs diferents; fa el niu a les branques baixes dels arbres; s'alimenta d'insectes. No té diformisme sexual.

Gaig (*garrulus glandarius*) és sedentari i nidificant; és el còrvid que viu al bosc, és conegut i fàcil de reconèixer, és molt cridaner quan està amagat; també imita altres ocells, i acostuma a amagar glans; el zel comença a primers d'abril; el grup que s'ha format a l'hivern ara és dispersa formant parelles; fa el niu en arbres que el col.loca a una alçada mitjana. No té diformisme sexual.

Garsa (*pica pica*) sedentària i nidificant; viu en conreus en petits bosquets, horts, bosquets de ribera, i a vegades en medi urbà; la reproducció té lloc desde l'abril fins al juny. Nidifica en colònies o en nius solitaris; el seu enemic principal és el cucut reial que parasita els seus nius. A l'hivern formen estols per dormir i ho fan en grups bastant grans i a la matinada és dispersen; s'alimenta de tot, des d'animals

morts a fruita; s'ajuden quan un depredador ataca un individu. No té diformisme sexual.

Gralla (*corvus monedula*) sedentari i nidificant i a l'hivern migrant, vénen individus del nord d'Europa pel setembre i tornen a passar entre març, abril i maig. Viu en zones planes obertes amb conreus i muntanyes baixes amb cultius de secà. Fan el niu en edificis vells de pobles, esglésies i castells i ho fa en colònies de nombrosos individus. No té diformisme sexual.

Cornella negra (*corvus corone*) sedentari i nidificant, i alguns grups fan desplaçaments hivernants; habita i es reproduïx en boscos oberts i no molt grans; durant la resta de l'any també s'hi ajoca; fa el niu als arbres a força alçada i és molt voluminós i fàcil de detectar; és escàs com a nidificant i més abundant com a migrador. No té diformisme sexual.

Corb (*corvus corax*) sedentari i nidificant; realitzen moviments estacionals cercant aliments; viu en parelles o en grups familiars; viu en molts llocs però preferix cingles i penya-segats per fer el niu; es baralla amb àguiles i falcons; ocell territorial fidel a la seva àrea de cria. No té diformisme sexual.

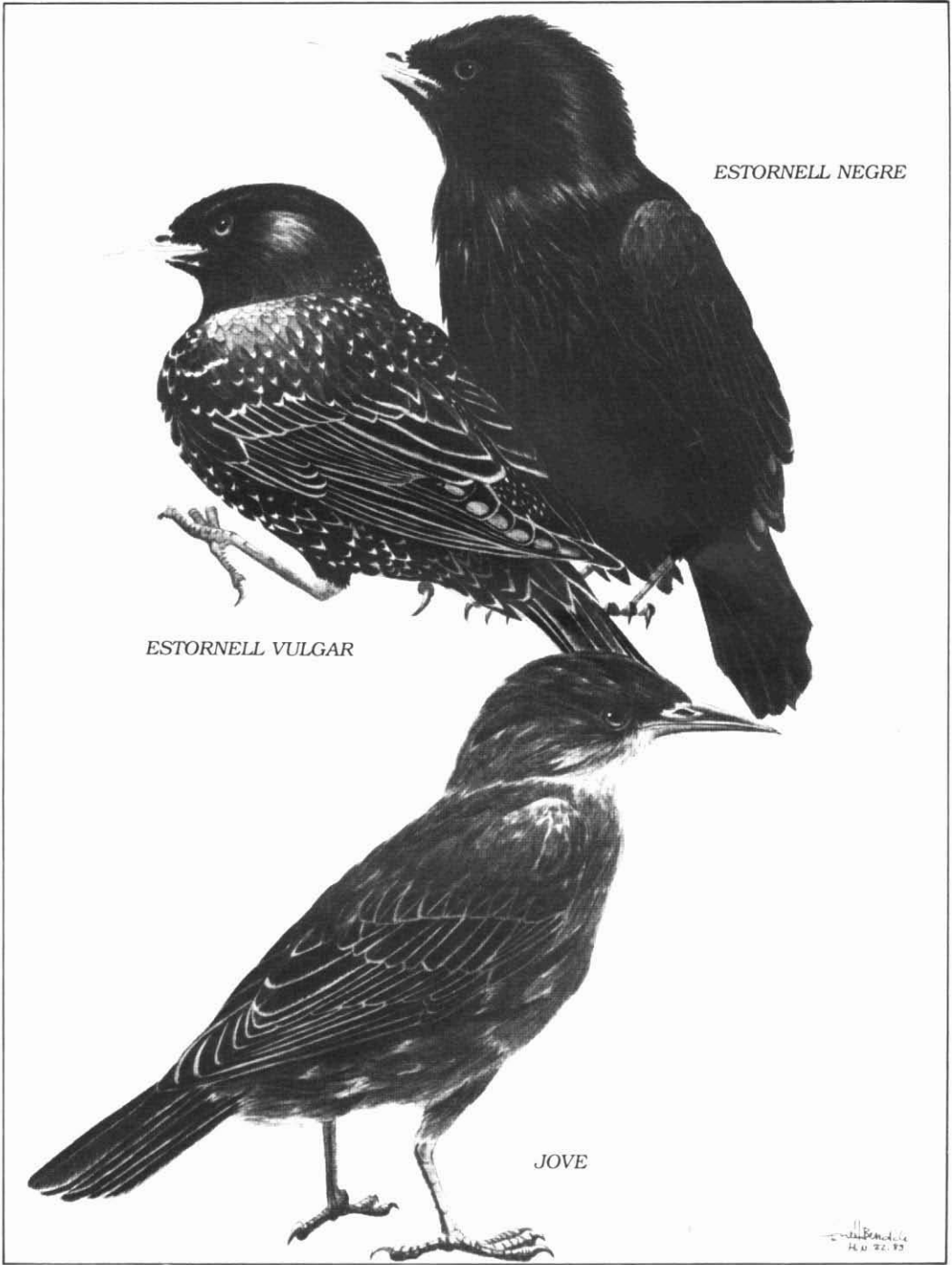
Estornell vulgar (*sturnus vulgaris*) sedentari i nidificant, i migrador; és un ocell gregari, viu als pobles, esglésies o en cases; fa dues postes anyals i fa el niu en forats. Fan vols molt espectaculars i ràpids en grups bastant nombrosos; a l'hora d'ajocar-se també ho fa en grups. No té diformisme sexual.

Pardal comú (*passer domesticus*) sedentari i nidificant; a l'estiu viu en parelles però de juny a octubre fan bandades; fa dues postes anyals. Viu on hi ha l'home i si aquest abandona un lloc ells també; viu arreu: camps, pobles, ciutats. Nidifica en cavitats o en nius abandonats d'altres aus. Li agrada "banyar-se" amb terra però també ho fa en tolls d'aigua; s'alimenta de tot. Té diformisme sexual.

Pardal xarrec (*passer montanus*) sedentari i nidificant, i migrant a l'hivern d'individus europeus; fa dues o tres postes anyals; habita terrenys suburbans i agrícoles; nidifica en cavitats o en caixes-niu. Viu en colònies de la mateixa espècie o junt amb el pardal comú o pardal roquer. No hi ha diformisme sexual.

Pardal roquer (*petronia petronia*) sedentari i nidificant, i migrador; viu en bandades de 50 o 60 individus; habita penya-segats, cingles, roquers assolellats i secs; fa el niu en forats, parets o nius d'abellarol; fa bandades amb pardal comú i xarrec. No té diformisme sexual.

Pinsà comú (*fringila coelebs*) sedentari i nidificant, i migrant hivernant d'individus d'Europa; els indígenes són territorials i crien al mateix lloc cada any, és una au forestal, ocupa boscos ben desenvolupats ja que necessita talaies des d'on cantar; els migrants van en esbarts molt nombrosos i volen constantment, s'alimenten

ESTORNELL NEGRE

ESTORNELL VULGAR

JOVE

J. B. B. 1873

als conreus i erms, arriben entre setembre i novembre i marxen entre febrer i març. Hi ha diformisme sexual.

Gafarró (*serinus serinus*) sedentari, nidificant i migrador hivernant d'individus d'Europa; arriben pel setembre junt amb altres fringílids i marxen pel febrer, quan els indígenes ja fan els vols nupcials. Fan dues postes anyals. L'hàbitat és molt variable; nidifica en boscos i jardins, xiprers, horts, fruiters; s'alimenta de llavors, viu bastant a prop de l'home; canta i marca el seu territori des d'una talaia com ara antenes de t.v.. No té diformisme sexual.

Pinsà mec (*fringilla montifringilla*) hivernant irregular, és pot veure barrejat amb pinsans comuns, encara que migra més tard. Té diformisme sexual.

Verdum (*carduelis chloris*) sedentari, nidificant i migrador d'exemplars extrapirinencs, més o menys nombrosos segons la temperatura; té un cant molt característic; viu en colònies en espais oberts i arbres dispersos, parcs, jardins i arbredes urbanes; és col.loca als llocs més alts per cantar; fa dues postes l'any. Els migrants arriben per l'octubre i marxen a primers de maig. Hi ha diformisme sexual.

Cadenera (*carduelis carduelis*) sedentària, nidificant i migrant d'exemplars europeus, que arriben per l'octubre i marxen de finals de març a primers d'abril; viu en esbarts; fa els nius a dos o tres metres d'alçada; habita zones d'arbres i parcs. Té molt poc diformisme sexual.

Luer (*carduelis spinus*) migrador hivernant, arriben per l'octubre i marxen per l'abril; cercant menjar i dolls d'aigua en estols i si el lloc els agrada s'hi queden fins a esgotar la font d'aliments; es barreja amb altres fringílids; passa bastant desapercebut. Hi ha diformisme sexual.

Passerell (*carduelis cannabrina*) sedentari, nidificant, i migrador hivernant extrapirinenc, arriben cap el setembre-octubre, deambulen en estols per guarets i rostolls, i retornen a les zones de reproducció pel febrer. Habita els sols pobres i pedregosos amb pendents, i fuig de la proximitat de l'home. Hi ha diformisme sexual.

Trencapinyes (*loxis curvirostra*) sedentari i nidificant però quelcom migrador ja que varia d'any en any, mantenint unes zones preferents; també hivernen poblacions europees amb invasions periòdiques depenent dels anys; s'alimenten de pinyons i nidifiquen entre febrer i abril; per l'estiu el mascle té un plomatge més vermellós i per l'hivern s'assembla més a la femella. Té diformisme sexual.

Pinsà borroner (*pyrrula pyrrula*) migrador hivernant entre octubre i març a força alçada i i en boscos frescals i espessos on s'hi amaga; té uns colors molt inconfusibles; les parelles viuen unides tot l'any. Té diformisme sexual.

Durbec (*coccothraustes coccothraustes*) migrador hivernant, variant l'abundància d'exemplars segons els anys, resta entre nosaltres des d'octubre fins al

febrer; habita arbres de fulla caduca: ametllers, fruiters, junt amb altres fringílids; s'alimenta d'insectes i de llavors. No té diformisme sexual.

Verderola (emberiza citrinella) migrador hivernant, d'octubre fins a març; va junt amb altres fringílids i emberizits, com més fred fa més cap al sud es desplaça, habita als matolls, bardisses i erms. Té diformisme sexual.

Gratapalles (emberiza cirulus) sedentari, nidificant i migrador hivernant resta entre nosaltres de finals d'octubre a l'abril; va en bandades mixtes amb altres fringílids i verderoles; fa el niu en arbusts o branques baixes a poca alçada de terra, fa dues niades l'any; habita als camps oberts, prats amb arbusts, matolls per amagar-s'hi davant de qualsevol perill. És molt territorial; ja comença a cantar per el febrer i dura fins l'agost. Té diformisme sexual.

Sit negre (emberiza cia) sedentari, nidificant i quelcom migrador fuguint del fred és entre nosaltres des de l'octubre fins el febrer; nidifica en zones de muntanya oberta i àrida; fa el niu a poca alçada de terra en mig dels matolls en tarteres i penya-segats; per l'abril els mascles ja marquen el seu territori amb el cant. Té diformisme sexual.

Hortolà (emberiza hortulana) migrador estival i nidificador; arriben de dia per l'abril i marxen de nit i matinada per l'octubre; de dia mentre migren romanen parats entre l'herba. Habita les zones de muntanya oberta amb malesa, matolls i arbusts on el mascle es col·loca a la part més alta des d'on canta; fa el niu a terra, passa força desapercebut i és difícil de veure, i en època de cria el seu cant monòton i repetitiu i lent delata la seva presència; són gravívors. Hi ha diformisme sexual.

Repicatalons (emberiza schoeniclus) migrador hivernant del centre d'Europa arriben primer els mascles que les femelles als vols d'octubre-novembre i marxen entre gener i febrer; viu en jonquers, canyissars, vores dels rius o en embassaments o llacunes; és essencialment gravívor; a l'estiu el mascle té molt diformisme sexual, a l'hivern són més semblants mascle i femella.

Cruixidell (miliaria calandra) sedentari nidificant i a la tardor fa desplaçaments de les zones més fredes a zones més temperades, també és migrador hivernant, arriben per l'octubre i marxen entre abril i març, fan dues postes anyals; habita en zones de cultiu de cereal o farratges, erms, guarets i horts; canta insistentment desde talaies dels arbres per marcar el seu territori; nia a terra pel mes de maig entre la vegetació baixa; vola amb les potes penjades. No hi ha diformisme sexual.

BIBLIOGRAFIA

DOMINGO I DE PEDRO, MÀRIUS, **Els ocells del Camp de Tarragona**, Centre de Lectura de Reus, 1988.

---: "Catàleg dels ocells de la Conca de Barberà". **Aplec de Treballs** núm. 10. Centre d'Estudis de la Conca de Barberà. Montblanc, 1992, pp. 85-116.

HISTÒRIA NATURAL DELS PAÏSOS CATALANS. Enciclopèdia Catalana. 1986.

MUNTANER, J. ; FERRER, X. I MARTINEZ, A. **Atles dels ocells nidificants de Catalunya i Andorra**, Ketres, Barcelona, 1984.